

Gyors fejlődés, gondokkal

BUDAPEST XV. KERÜLETÉNEK VÁLTOZÁSAI

A nagyobb fejlődés összetettebb gondokkal jár. Azt már tudomásul vesszük az emberek, hogy a fényhez árnyék is tartozik, de a fejlődéssel együtt járó változásokat, átmeneti kényelmetlenségeket, az újabb körülményekhez való alkalmazkodás szükségességét nehezebben értik meg. Manapság különösen tapasztalható a türelmetlenség. Ennek egyik oka lehet, hogy mi is főként a fejlesztés oldaláról mutatjuk be eredményeinket, és szót sem ejtünk arról, hogy az új óvodák, rendelőintézetek, közművek fenntartása és működtetése évről évre nagyobb terheket ró a közös kasszára, a népgazdaságra.

Nőtt a fenntartási költség

Érzékeltetve ezt a gondolatot, egy adat: 1970-ben 53 millió forintot fordítottunk a XV. kerületi tanács hatáskörébe tartozó létesítmények üzemeltetésére és fenntartására, 1980-ban 250 milliót; ennyivel több pénz kellett tehát az új létesítmények munkájához. Gondolom, a számok meggyőzően bizonyítják, nemcsak a fejlesztés okoz megterhelést a népgazdaságnak, hanem a *létrehozott újnak a fenntartása* is. S ez egyaránt vonatkozik útra, csatornára, gyermekintézményre, iskolára, közlekedésre — mindenre.

Érdemes áttekintünk, hogy a legutóbbi években hogyan fejlődött Budapest egyik legnagyobb kerülete.

Mint ismeretes, itt épült meg az *újjalotai lakótelep*, s ennek során a lakosság száma megkétszereződött. Így a rákospalotaiak fele korszerű, összkomfortos új városrészben, a lakosság másik része pedig kertes, helyenként falusias jellegű településen lakik. Ennek megfelelően nyilvánvalóan mások a gondok az egyik, illetve a másik városrészben. Így nagyon nehéz valamiféle *egységes kerületfejlesztési szemlélet* kialakítása. A régi városrész lakói persze Újjalotához mérik igényeiket, és türelmetlenül kéri „az elmaradottság felszámolását”. Azt kéri, hogy utcájukat csatornázzák, ne legyen a járda sáros, kapjanak szilárd burkolatú közutat, biztosítsák számukra a zavartalan elektromos ellátást, a kellő választékú üzleteket, s ezek bizony jogos, *reális igények*.

Mint ahogyan azok az újjalotaiakéi is, ahol a lakosság jobb kulturális és szórakozási lehetőségeket, nagyobb rendet, tisztaságot igényel. Kéri a meglévő értékek védelmét, a parkok, a lakások, a nyilvános telefonok rongálóival szemben sürgeti a keményebb fellépést. A teljesség igénye nélkül a *minőségi különbséget* kívántam jelezni; némileg érzékeltetni, milyen gondokkal jár az ötszázötvenre szóló fejlesztési terv összeállítását egy ilyen városrészben.

Nem mindenki megelégedésére, de a többség érdekeit szem előtt tartva, úgy véljük, sikerült a VI. ötéves terv céljait úgy meghatározni, hogy Rákospalota legégetőbb gondjainak megoldását, enyhítését elérhessük. Tudni kell, hogy a gondok, melyek feloldásán fáradozunk, egyrészt a múlt örökségéből, másrészt a már említett gyors ütemű fejlődésből adódnak, és az életkörülmények javulásával is összefüggnek.

Lakáskörülmények,

iskola, üzletközpont

Honnan is indultunk? Rákospalotának 1923 óta városi rangja volt, a városás fejlődés feltételei nélkül. A városias fejlődés akkor kezdődött meg, amikor Budapest részévé vált a kerület. A nagyobb lehetőséget pedig az 1970-es évek hozták a tömeges lakásépítéssel. Az addig csendes, nyugodt, falusias jellegű életformát felváltotta a milliós nagyváros beszűremelő ritmusa, a paneles építkezés tempója, a Budapestet érintő „népvándorlás”, a költözködés sok-sok bonyodalma. Budapest különböző részeiből mintegy *60 ezren költöztek a XV. kerületbe*. Nem volt egyszerű ezeknek a családoknak a beilleszkedése; mint ahogyan az sem, hogy gondoskodjunk ellátásukról, gyermekeik iskoláztatásáról, az orvosi gondozásról. Mindezt együtt kellett elérni, az ós-rákospalotaiak életkörülményeinek javításával.

Mindig arra kellett és kell most is törekednünk, hogy a legáltalánosabb gondok feloldását helyezük előtérbe. Ilyenek az óvodai-bölcsődei helyek szomanak gyarapítása, a legfontosabb kereskedelmi, szolgáltató hálózat megteremtése, illetve bővítése, az iskolák zsúfoltságának enyhítése, a közlekedési körülmények javítása. Bár a főváros egyik legnagyobb lakásépítési területe volt évekig Rákospalota, jelentkezett a növekvő lakásigény; miközben néhány, a szociális követelményeknek már meg nem felelő települést is fel kellett számolni. Bízást mondhatjuk, hogy

az elmúlt időszakban javultak a lakáskörülmények; most már a XV. kerületben levő otthonoknak a fele több szobás és összkomfortos. A lakásépítés üteme azonban csökken, bár az Ifjúgárda úton, az Énekes utcában és a MÁV-telepen a VI. ötéves terv idején is több mint kétezer családnak épül új otthon. Bízunk abban, hogy erőfeszítéseink nyomán — a fővárosi tanács szándékainak megfelelően — nagyobb ütemben folytatódik az ingatlankezelő vállalat kezelésében levő lakások felújítása.

A legutóbbi években sikerült megállítani az általános iskolai helyzetnek az ismert demográfiai hullám okozta rosszabbodását. De még a mi kerületünk iskoláiban is nagy a zsúfoltság. Ezért 48 újabb általános iskolai tantermet és 19 napközis termet kívánunk építeni a következő években.

A hajdani 20—40 négyzetméteres kis szatócsoportokat összehasonlítani sem lehet a Rákospalotára ma már mind jellemzőbb 500—1000 négyzetméter alapterületű ABC-áruházakkal. Ezekben az üzletekben elismerten jó a választék, s jobb a vásárlási körülmények is. Felméréseink szerint a kerületben az élelmiszer-vásárlások mintegy 60 százaléka itt történik. Igaz, a hálózat koncentrációja, az új, nagy üzletházak létrehozása sajnos együtt járt — a munkaerőhiány miatt — a kisebb boltok bezárásával; ez viszont néhány körzetben rontotta a napi bevásárlási feltételeket. Ebbe nem nyugodhatunk bele, és ezért szorgalmazzuk, hogy *szerződéses formában* nyissák meg a kisebb boltokat. Arra törekszünk, hogy támogassuk a lakosság alapellátásában részt kérő magánkereskedőket.

A következő években kiemelt feladatnak tekintjük az újjalotai *iparcikk-üzletközpont* megvalósítását. Erre kedvező közlekedési körülményei folytán az újjalotai városrésztetszik a legalkalmasabbnak. A fővárosi tanács mostani tervében jelentős támogatást nyújt az üzletközpont felépítéséhez. Addig is, amíg ez a beruházás megvalósul, lehetőséget teremtünk állami vállalatok és önálló kereskedők számára a lakosság ellátását szolgáló üzletek telepítéséhez. Ennek eredménye, hogy a lábasházakban és a vásárcsarnok mellett felépült 18 kis üzlet után újabb öt most épül, és további tíz kialakításával számolunk.

A régi szokások

megváltoztatása

A legtöbb kifogás a kommunális ellátást, az itt mutatkozó hiányosságokat érinti. A családi házas településen nincs csatornahálózat, s ez késlelteti a fürdőszobák kialakítását; a gázhiány és az elektromos hálózat elavultsága gátolja a háztartások gépésítését, korszerűsítését, mindez a modernebb életforma feltételeitől fosztja meg a kerület lakosságának egyharmadát. Sajnos, a mostani terv időszakában csak szerény előrelépésre számíthatunk; mint ahogy még évekig nyomasztó gondunk lesz a kerület központjában a „sodergödör” néven ismert 150 lakásból álló település. Ez a századforduló idején kialakult negyed a szociális követelményeknek sem felel meg. Rendetlenség miatt még az elemi fejlesztéshez sincs itt lehetőség. Az itt élő családok türelmetlenül várják tarthatatlan helyzetük megoldását, ám a kerület erőforrásaiból nem tudjuk ezt megoldani, csupán minimálisan enyhíteni.

Az *M 3-as autópálya* kerületünkön át vezet, s 1982-ben készül el teljesen. Ez örvendetes a főváros és Rákospalota számára is, hiszen így gyorsabban érhetjük el a Belvárost. De az építkezésnek vannak kellemtelen következményei; a megoldásuk az egész lakosság érdeke. Az *autópálya ugyanis kettészeli a kerületet*, ezért át kell szervezni a városrész közlekedését, az autóbuszok útvonalát az épülő keresztekhez kell igazítani. A gyalogosoknak pedig hozzá kell szokniuk ahhoz, hogy az 500—600 méterenként elhelyezett felüljárókon át közlekedjenek. Ezért kell többek között módosítani az orvosi és a gyermekintézményi közterületeket is, úgy, hogy lehetőleg ne a felüljárókon keresztül kelljen bölcsődébe, óvodába, iskolába, orvosi rendelőbe járni. Ez nem lesz könnyű feladat, hiszen sok régi szokást kell feladni az új helyzetben.

Mindez jelzi, hogy a nagyarányú fejlesztés nyomán is keletkeznek *újabb gondok, megoldásra váró feladatok*. S a tanácsok hivatása a lakosság igényeinek figyelemmel kísérése, az előbukkanó újabb és újabb gondok elemzése és lehetőség szerinti orvoslása.

Pataki Béla

a XV. kerületi tanács elnöke